

världen & vi

EN TIDNING AV OCH FÖR ELEVER MED SVENSKA SOM ANDRASPRÅK, NUMMER 3, DECEMBER 2017

TEMA: YTTRANDEFRIHET OCH KÄLLKRITIK

#metoo

– kvinnor världen över
vägrar vara tysta

"Vill du vara rättvis måste du gripa din son"

– Mohamed stod upp för en
fattig kvinna och hamnade i
fängelse

I dag är dagen för alla kvinnor, alla pojkar
och alla flickor som har [redacted] rösterna för
sina [redacted].

Det finns hundratals [redacted]
och socialarbetare som inte bara talar för
männsliga [redacted], utan kämpar för att
uppnå sina [redacted] när det gäller utbildning, [redacted]
och [redacted].

Tusentals människor har [redacted] av [redacted]
[redacted] och miljontals har [redacted]. Jag är
bara en av dem. Så här står jag ... en flicka
bland många.

Jag talar - inte för mig själv, utan för
alla flickor och pojkar.

Jag [redacted] röst - inte för att skrika,
utan så att de utan röst kan bli [redacted].

De som har [redacted] för sina [redacted]:

Sin rätt att leva i [redacted].

Sin rätt att bli behandlade med [redacted].

Sin rätt till [redacted] möjligheter.
[redacted]

Läs tidningen på webben
www.varldenochvi.se

Att våga säga ifrån

I många länder kan människor inte säga eller skriva vad de vill. Detta trots att det är en mänsklig rättighet. Ofta är det en viktig anledning till att människor väljer att fly från sitt hemland. I Sverige har vi en av världens bästa möjligheter att uttrycka oss. Ibland kan jag fundera på om vi verkligen tar tillvara på den möjligheten.

Det är inte alltid lätt att säga vad vi tycker. Det kan vara svårt att hitta modet att stå upp för sig själv, en kompis eller en helt okänd person som blir dåligt behandlad. I yttrandefriheten ingår också det som kallas civilkurage. Att VÅGA säga till om det vi tycker är fel. Kanske är det den svåraste biten. Vad händer om jag säger något? Kommer jag bli utskälld? Kommer jag anklagas för att ljuga? Kan jag förlora jobbet?

Yttrandefriheten i Sverige innebär att även nazister får demonstrera, som de gjorde i Göteborg den 30 september. Tycker du att nazisternas demonstration var rätt eller fel? I så fall, var drar vi gränsen? Vem får uttrycka sin åsikt och vad får de säga?

Med yttrandefrihet kommer också ett ansvar. På sociala medier sprids information och nyheter väldigt snabbt. Vårt ansvar är att tänka efter och ställa frågan: Är detta sant? Stämmer det?

I september nästa år är det val i Sverige. Många kommer då att få information på sociala medier om politiska partiers åsikter och löften. Fundera på om någon vill påverka dig i ditt val. Var kritisk mot det du läser och hör. Kom ihåg de viktiga frågorna: Vem skriver vad och varför?

**Patrick Sörquist,
Chefredaktör**

REDAKTION Världen&vi 2017:

Patrick Sörquist, chefredaktör

patrick.sorquist@abf.se

Fredrik Harstad, redaktör

fredrik.harstad@abf.se

Doloreza Fraholli, sfi Odin

Mohamed Mumin, sfi Odin

Maryam Hoseini, sfi Odin

Amanuel Tedros, sfi Odin

Revan Mesto, sfi Odin

Kiflom Ezra, sfi Odin

Muhja Alsayrfy, sfi Odin

Samra Mešinović, formgivning

samra.mesinovic@abf.se

ÖVRIGA MEDARBETARE, nr 3:

Michaela Barck, lärare gy Odin

Faiza Ahmed, sfi Odin

Bassel Jawad, sfi Odin

Mabtemichael Zerebrhan, sfi Odin

Tabitha Perks, sfi Odin

Anas Sharifi, sfi Jönköping

Mohamed Mohudin, sfi Odin

Bojana Maric, sfi Odin

Rami, sfi Jönköping

Fitahawit Medhanie Yihdego, sfi Odin

Sanaz Shahed, sfi Odin

Amer Alawayed, sfi Odin

Fijona Brahimi, sfi Odin

Andreas Pettenello, sfi Odin

Ahmad Kharbutli, sfi Odin

Gemma Bosch Ballio, sfi Odin

Julius Atabong, sfi Jönköping

Matin Rostam, sfi Odin

Drazen Delic, sfi Odin

Ayano Suzuki, sfi Odin

samt skribenter på debattsidan.

TRYCK:

Dardedze holografija SIA,

Maza Rencenu 12, Riga, LV - 1073

OMSLAG:

Bild: www.pixabay.com,

Text: En del av talet från Malala Yousafzai i FN 2014

ISSN: 2001-5585

UTGIVARE:

ABF Vux

ADRESS:

Världen&vi

att Patrick Sörquist

ABF Vux

Odinsgatan 17

411 03 Göteborg

patrick.sorquist@abf.se

HEMSIDA:

www.varldenochvi.se

Inte beredd att dö för att män ska få säga vad de vill!

De senaste veckorna har sociala medier och nyheter fyllts av berättelser om sexuella övergrepp. Kampanjen #metoo har dragit över världen som en storm. Plötsligt har kvinnor lyft sina röster i en enda samlad kör. Styrkan har fått patriarkatet att darra. I varje fall lite grann.

Men vi har också kunnat läsa om alla män som känner sig rädda eller blivit ledsna av kampanjen. För de är ju snälla män. De skulle aldrig våldta en kvinna eller sexuellt ofreda henne. De tycker att det blivit en häxjakt på män. Nu känner de att de inte ens vågar säga hej till en tjej.

En del män känner att deras yttrandefrihet har tagits ifrån dem nu när de inte kan säga vad de vill till en kvinna. Men att säga hej eller bjuda ut någon på en dejt är inget övergrepp. Ett övergrepp är när man tafsar på någon eller när man inte respekterar ett nej genom tjat eller till och med hot.

#metoo har fått många män att inse hur många kvinnor som faktiskt utsätts för sexuella trakasserier och övergrepp. Det blir tydligt att de flesta känner en kvinna, tjej eller flicka som blivit utsatt. Men ingen känner en man som har våldtagit, tafsat eller sexuellt trakasserat en kvinna.

Så länge mäns våld mot kvinnor klassas som ett folkhälsoproblem, så länge kvinnor skäms för att ha blivit utsatta för sexuellt våld, och så länge ingen känner någon man som är förövare, så är jag inte beredd att dö för att män ska få använda sin yttrandefrihet för att få säga vad de vill om och till kvinnor.

**Michaela Barck,
lärare gy Odin**

När friheten försvinner

Att ställa en fråga till fel person eller vilket namn vi har kan i många länder göra att en person hamnar i fängelse. Två sfi-elever berättar här om sina erfarenheter av bristen på yttrandefrihet.

Bild och illustration s.3: pixabay.com

Den sämsta dagen i mitt liv

Jag tog mina väskor. Jag skulle åka buss till vårt lantställe i norra Aleppo i Syrien. När jag hade åkt en stund stod en grupp människor med vapen mitt i vägen. De stannade bussen och några av dem steg på. En man sa till oss att visa våra legitimationer. Han kom fram till mig och tog mitt id-kort. Han kontrollerade det noga. Är du kurd? frågade mannen. Jag svarade ja. Han befallde mig att gå av bussen och jag frågade varför. Mannen sade: ett ord till och jag skjuter dig.

Jag var tvungen att stiga av bussen. Sen bakband de mig med handbojor, satte ett svart tyg över mina ögon och la mig i en bil. Bilen körde nästan 30 minuter. När vi kom fram tog en man min mobil och plånbok. Han bröt min legitimation och sa att jag var en gudlös person. De frågade mig om kurder vill ha ett självständigt land. Jag vågade inte svara eftersom mitt liv låg i de ondas händer. Jag höll all ilska inom mig. De var väldigt dåliga personer och brydde sig inte om andra människor.

Männen la mig i en möjlig källare. Jag kände mig väldigt besviken för att människor i mitt hemland Syrien agerade så. Jag undrade om jag nånsin skulle komma ut igen eller om jag skulle vara resten av mitt liv i den stinkande källaren. Min familj visste ingenting om mig under 17 dagar. Jag fick panik när de plågade andra personer. Jag var fängslad i källaren i drygt två veckor bara för att jag är kurd och har ett speciellt namn. Till slut krävdes min familj på pengar för att jag skulle släppas. Jag kommer aldrig glömma de dagarna i hela mitt liv. Deras röster ekar ännu i mitt huvud.

Revan Mesto, sfi Odin

Samma rättvisa för alla

Jag föddes och växte upp i frihet. Jag gick grundskolan och studerade första året på gymnasiet. Livet kändes ljust och underbart inför framtiden. Men kriget förstörde min dröm. Vi utsattes för hot, tortyr och led av att terrorister som Al-shabab hade stark makt i många områden. Terrorister vet inte vad yttrandefrihet är. Mina fantastiska föräldrar har varit ett bra stöd för mig. När jag var i mitt hemland Somalia visste jag inte hur viktig yttrandefrihet är för en människa.

2010 flydde jag från Somalia till grannlandet Etiopien. Där bodde jag i nästan fem år. Inte heller Etiopien har yttrandefrihet. Du kan inte ställa frågor till ledare eller politiker. De har haft samma parti i 25 år utan att det har varit ett politiskt val.

Tre år senare i Addis Abeba blev jag vittne till att en polischefs son körde på en fattig kvinna med sin bil. Sen sprang han iväg och lämnade kvinnan på platsen. Nästa dag träffade jag polischefen och frågade honom varför hans son gjorde ett brott och sen lämnade kvinnan utan att hjälpa henne. Jag sa till honom: ”vill du vara rättvis måste du gripa din son”. Efter 40 minuter kom tre stycken civila poliser och grep mig.

De satte mig i fängelse i åtta dagar. De förhörde mig och ställde många frågor. Jag fick bara äta lite bröd en gång om dagen. De hotade att döda mig och slog mig flera gånger hårt i ansiktet. En man satte en vass penna i nacken, tryckte till och fortsatte hota mig. Det var en jättesvår tid i fängelset. De sa att jag inte kunde ställa sådana frågor som jag gjort till polischefen. I många länder kan du inte alls säga vad du vill. Detta lärde jag mig i fängelset i Etiopien. Och jag var bara sexton år gammal.

Mohamed Mumin, sfi Odin

NYA ORD

möjlighet = en chans att göra någonting

yttrandefrihet = frihet att säga och skriva vad man vill

civilkurage = mod att säga/göra något man tycker är rätt trots att det kan vara farligt

åsikter = det man tycker om något

påverka = få någon att ändra sina tankar/aktion

kampanj = aktion att påverka folk att tycka eller köpa något

patriarkat = samhälle styrt av män

övergrepp = orättvis behandling eller våld mot någon

tafsa = röra någon fysiskt utan lov

TEMA: YTTRANDEFRIHET OCH KÄLLKRITIK

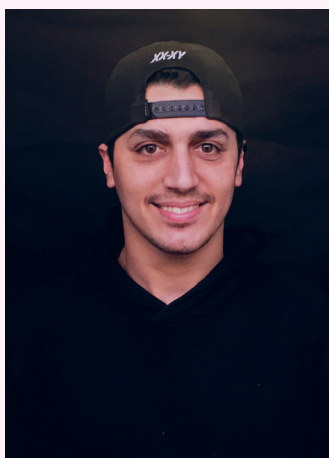
Om alla lyssnade på mig

Vad skulle du säga om sju miljarder människor lyssnade på dig?
Några sfi-elever fick frågan. Här är deras svar.

Jag vill säga att alla kvinnor i hela världen ska ha samma rättigheter. Jag tycker att kvinnor gör allt som män inte kan göra. Hela världen måste jobba med utbildning och se till att alla barn får gå i skolan. Då kan de lära sig mycket och bli vad de vill.

Faiza Ahmed, sfi Odin

Jag tänker mycket på barn som lever i krig. I Syrien är det svårt för alla människor nu men speciellt för äldre och barn. Barnen behöver gå i skolan som barn i andra länder gör. Jag tror om vi pratar med varandra och inte om varandra så kommer krigen i världen att sluta. När vi säger hejdå till 2017 och hälsar 2018 välkommen hoppas jag att det blir fred i Syrien.

Bassel Jawad, sfi Odin

I Eritrea finns det ingen yttrandefrihet. I många andra länder finns det också diktatorer som inte vill att man ska bestämma själv. Jag vill att människor i hela världen ska kunna leva sitt liv i frihet.

**Habtemichael Zerebrhan,
sfi Odin**

Hur lyckliga vore vi om vi hade vågat älska? Jag skulle säga att vi ska älska varandra utan förväntningar. Vi skulle kunna ha en värld där ras, länder, skönhet och även rikedom saknade betydelse.

Om inte alla människor skulle vara så makt- och pengagiriga, då skulle det kanske inte finnas någon fattigdom eller krig i hela världen. Jag ser livet som ett ögonblick. Vi borde kunna vara lyckliga tillsammans under vår livstid och le mot varandra!

Maryam Hoseini, sfi Odin

Det är inte rättvist att människor från Europa kan flytta till andra länder utan problem, medan de som behöver säkerhet och flyr från krig inte kan göra samma sak. Vi är alla födda på samma planet, så hur kan vi säga att en del av den är vår? Det är också viktigt att de som flyr eller flyttar känner sig hemma och inte som en invandrare. Jag vet att många skulle hata det här för de vill inte ha fler invandrare i deras stad eller land. Det kommer att bli svårt för det finns så mycket rasism och fördomar. Men det är den världen jag skulle vilja se.

Tabitha Perks, sfi Odin

LYSSNA!

Jag önskar en värld som är fri från våld. En värld där vi inte längre behöver gränser eller arméer för att skydda oss. Världen är ett hem för alla människor och vi måste dela den tillsammans.

Rami, sfi Jönköping

Vi har rätt att skriva om och kritisera våra politiker i den här världen. Politikerna sover, de vill inte vakna upp. De tänker på sig själva och hur de kan skapa sätt för att tjäna pengar.

Anas Sharifi, sfi Jönköping

Frihet är något fantastiskt. Frihet för jaget är vad som ger själen glädje. Det är en grundläggande värdering som vi inte kan leva utan. Den ger själslig frid, tillfredställe och uppskattning till alla som smakar på den. Den som funderat över sitt liv och lever i frihet känner sitt sanna värde.

Men vi måste vara uppmärksamma på att vår personliga frihet slutar där någon annans börjar. Alla människor måste ha denna rättighet. Människan föds fri och måste leva fri.

Muhja Alsayrfy, sfi Odin

Alla människor i världen är lika och alla har ett eget ansvar. Det viktigaste är att respektera varandra och hjälpa människor som är fattiga och behöver hjälp. Jag vill säga att alla länder ska bli demokratiska. Då kan vi säga vad vi vill och göra vad vi vill. Det sista jag vill säga är att alla människor ska leva fria.

Mohamed Mohudin, sfi Odin

Vi lever i en tid där livets värde är litet. Varje dag måste vi tänka på vad som är viktigt för oss. Livet på jorden är hotat av krig och miljökatastrofer, men människor bryr sig inte om det. Vi måste tänka på allt bra som vi har. Vi måste ha lite mer kärlek för oss själva.

Bojana Maric, sfi Odin

Jag skulle inte vilja att alla lyssnade på mig. Jag skulle vilja att de lyssnade på varandra. Att de skulle sluta att hata andra människor på grund av att de har olika religion, hudfärg eller tänker olika. Jag vill istället att de ska respektera och vara snälla mot sina medmänniskor. Och att de ska sluta skrika på varandra!

Anonym, sfi Odin

TEMA: YTTRANDEFRIHET OCH KÄLLKRITIK

I mitt hemland Eritrea har vi inte yttrandefrihet. Presidenten säger att alla bara ska lyssna på honom. Därför blir människor rädda. Det är inte bra för då känner de sig alltid dåliga. Jag hoppas att mitt land får yttrandefrihet snart.

Fitahawit Medhanie Yihdego,
sfi Odin

Det finns många saker som vi inte vågar säga till våra föräldrar. Ibland tycker vi kanske att det är respektlöst eller att det kan göra föräldrarna arga eller ledsna. Då väljer vi att backa och dra oss undan.

Rädslan gör oss tysta och rädda för att säga vad vi känner. Men detta kommer att sluta med att vi mår dåligt.

Det har hänt för mig också. Min mamma skojade med mig om en sak som jag inte tyckte om. Det gjorde mig ledsen men jag kunde inte säga något. Efter detta bestämde jag att våga säga min åsikt i alla fall.

Jag tycker att du ska uttrycka och säga vad du känner. Du ska säga din åsikt och säga nej. Allt detta kommer att frigöra dig och du kommer att ha mer kontroll över dig själv och över dina känslor.

Latifeh Hosseini, sfi Odin

Jag kommer från Iran. Där har vi inte demokrati och vi kan inte uttala oss fritt. Jag har inte rätt att välja religion. Jag måste bära slöja och måste vara muslim för att mina föräldrar är muslimer. Det är inte rätt och jag tycker inte om det.

Sanaz Shahed, sfi Odin

I Syrien finns det censur överallt. Människor kan inte ge sin syn på saker. Detta är dåligt. När rättvisa, frihet och jämlikhet saknas blir livet svårt. Rättvisa är grunden i samhället.

Amer Alawayed, sfi Odin

Den som inte uttrycker sig är inte fri!

Fijona Brahimi, sfi Odin

Jag har gått på gymnasiet i Angered och sett hur dåliga personer säljer droger till unga. De som säljer går runt med pistol och många är rädda för dem. Jag vill att alla personer som säljer droger och vapen ska sättas i fängelse.

Ahmad Kharbutli, sfi Odin

Människor måste sluta med sexuella trakasserier. Det finns många kvinnor som utsätts för detta och det finns trakasserier mot barn också.

Andreas Pettenello, sfi Odin

Många människor accepterar inte olika åsikter. De tycker att de står högre än andra. Detta gör att det finns ojämlikhet. Samhället måste förändras. Vi måste kämpa mot rasism, patriarkat, ojämlikhet och homofobi om vi vill bo i en fredlig och jämlik värld.

Gemma Bosch Ballio, sfi Odin

Varför hugger vi ner träd? Vi använder trä för att bygga hus och skapa möbler. Det är väldigt farligt för miljön. Vi kan använda andra material istället. Livet kommer att upphöra att existera om vi inte tar hand om vår miljö. Låt oss bevara vår jord.

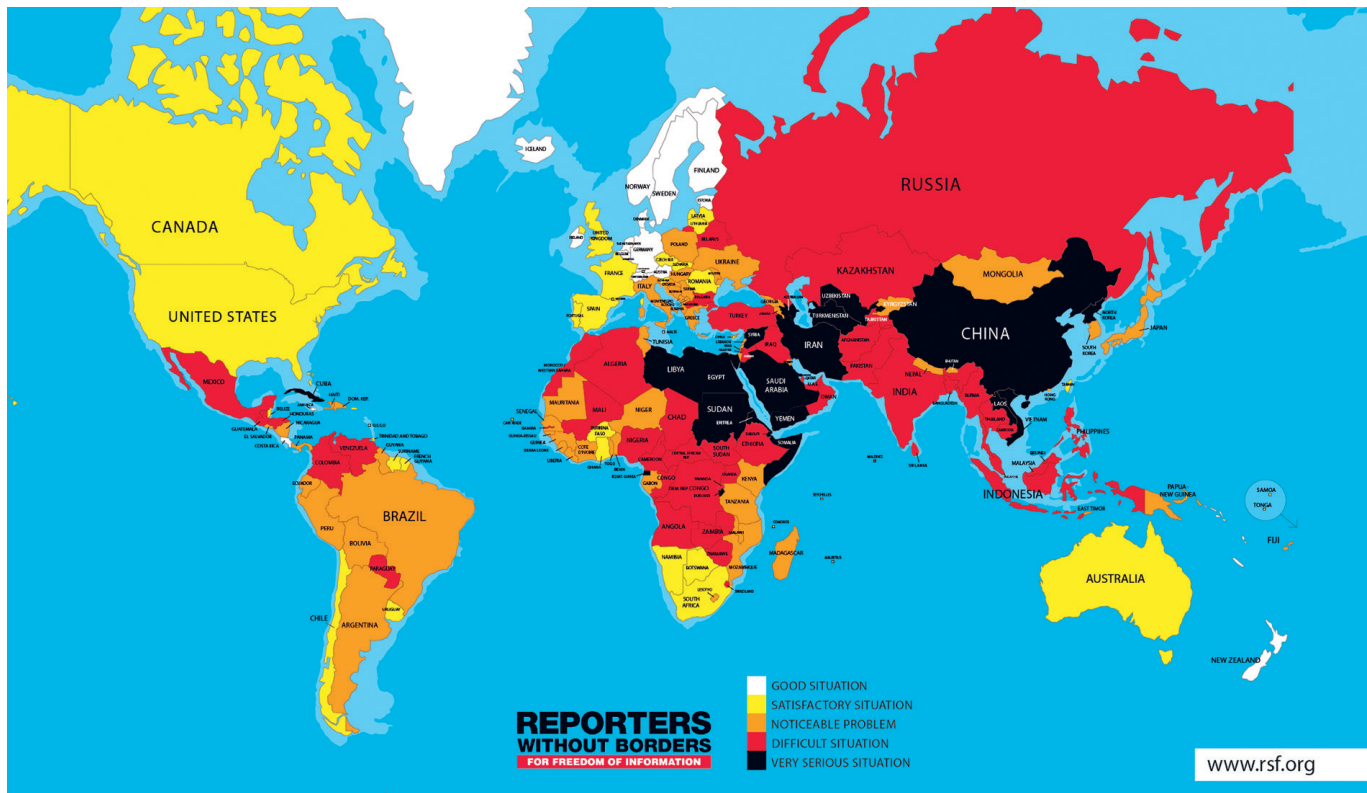
Julius Atabong, sfi Jönköping

Jag vill säga att alla människor har samma värde, samma rätt att finnas och leva i fred och frihet. Man kan säga att fred och frihet bara är ord. Men de betyder jättemycket. Varför vill jag prata om fred och frihet? Jo, eftersom det finns mycket krig i mitt hemland Afghanistan. Där har det varit inbördeskrig i nästan 17 år. Mitt land saknar fred och frihet jättemycket. Jag tror att en dag kan freden knacka på vår dörr. Alla väntar på att kunna säga "fred välkommen till Afghanistan". Jag hoppas att fred och frihet kommer till de länder som fortfarande har krig.

Matin Rostam, sfi Odin

Människors rätt att uttrycka sig

Yttrandefrihet är en mänsklig rättighet och en av de viktigaste delarna i en demokrati. Alla människor ska ha rätt att uttrycka sig, ta del av och sprida information och åsikter. Det fria ordet bidrar till att utveckla demokratin.

Pressfrihet i världen 2017. Färgskalan från vit (bra situation) till svart (mycket dålig situation).

Ordet demokrati kommer från grekiskan och betyder folkstyre. Alltså när folket är med och bestämmer. Det har funnits demokrati i 2 500 år. Demokrati betyder att vi väljer att rösta på någonting av fri vilja utan att någon annan säger vem vi ska rösta på.

I antikens Aten utövades demokrati genom att alla fria män samlades på ett torg. De fattade beslut genom att räkna upp handen. Demokrati har diskuterats i flera tusen år men det finns ingen definition av begreppet som alla skulle hålla med om.

Sociala medier har spelat en viktig roll i kampen för demokrati och yttrandefrihet. Till exempel under den arabiska våren 2011 och upproren i Egypten, Libyen och Syrien. Internet-sidor och appar som Twitter, Facebook, What's app och Snapchat har blivit viktiga sätt att snabbt komma i kontakt med andra människor. Sociala

medier är ett bra hjälpmedel för att kunna ordna demonstrationer. Det går också enkelt att visa vad som händer i ett land i text, ljud och bild. Sedan kan vi sprida detta till andra.

Tryckfrihet är en viktig del av yttrandefriheten. Den innebär att vi får säga det vi vill fritt i till exempel böcker, tidningar och på internet. I Sverige har vi en lång tradition av tryck- och yttrandefrihet. Redan 1766 kom den första lagen. Då fick människors yttrandefrihet ett extra starkt skydd. Sverige var först i världen med en sådan lag.

Text: Doloreza Fraholli, sfi Odin och Patrick Sörquist, redaktör

NYA ORD

sprida = låta många få veta något
bidra = vara en del av
utöva = använda något
definition = exakt beskrivning av vad något betyder
tradition = hur man brukar göra något
protestera = tydligt visa att man är emot något
korruption = ta emot pengar för att fatta ett beslut, tex i politiken
konstitution = de viktigaste lagarna hur ett land ska styras
konsekvens = resultat av en handling
registrera = skriva in hur någon tänker politiskt
begränsning = när något minskas
egenskap = sätt som är typiskt för någon/några

I Sverige är det tillåtet att ha åsikter som inte är lagliga i andra länder. Den 30 september demonstrerade nazistiska Nordiska motståndsrörelsen i Göteborg. Motdemonstranter fanns på plats för att protestera. Flera tusen poliser försökte hålla de båda grupperna skiljda åt för att det inte skulle bli bråk och skadegörelse. Nazisterna ville plötsligt gå en annan väg än den som bestämts. Då stoppade polisen dem utanför Ica Focus. Tycker du att nazister ska få demonstrera? Varför? Varför inte?

Foto: Patrick Sörquist

Yttrandefrihet i Kroatien

Demokratin och yttrandefriheten i mitt hemland Kroatien och i Sverige är inte likadana. Jag har bott i Sverige i sju månader och märker skillnaden. Många gånger har jag sett människor protestera. Inte bara svenskar utan människor från hela världen. I mitt hemland har jag inte så ofta sett att människor protesterar mot någonting. I Kroatien är det först och främst arbetarklassen som protesterar. Detta på grund av att de har dåliga löner eller att de inte fått sina löner på flera månader.

När det gäller yttrandefrihet har det inte funnits så många som öppet vågat säga någonting. Man kan bli straffad och hamna i fängelse. Det politiska systemet fungerar inte bra och det finns mycket korruption.

Drazen Delic, sfi Odin

Yttrandefrihet i Japan

Jag kommer från Japan. Där fastställs garantin för yttrandefriheten i landets konstitution. Jag tycker det är bra att man kan säga vad som helst, när som helst. I verkligheten är det dock inte alltid lämpligt att säga vissa saker eftersom det kan resultera i en rad negativa konsekvenser. Vi måste också ta ansvar för våra kommentarer. Om en person säger något som är ett intrång i integriteten eller som är förtal, blir man straffad enligt lag.

Yttrandefrihet är avgörande när det gäller demokrati och det är det samma i Sverige. Jag tycker det är nödvändigt att ha en miljö där vi människor fritt kan uttrycka, till exempel kritiska åsikter om regeringen.

Ayano Suzuki, sfi Odin

Enligt grundlagen har människor i Sverige:

- » rätt att i tal, skrift eller bild få uttrycka tankar, åsikter och känslor
- » rätt att fritt skaffa information och ta del av andras tankar och åsikter
- » rätt att fritt vara med i möten och demonstrationer
- » rätt att fritt få gå med i en förening
- » rätt att fritt, med andra eller ensam, få utöva religion.

Svenska staten får inte:

- » tvinga någon att gå med i ett parti eller förening
- » tvinga någon att delta i en demonstration, manifestation eller liknande
- » tvinga någon att berätta vilket parti personen stödjer, eller vilken religion som någon har.
- » registrera människors politiska åsikter.

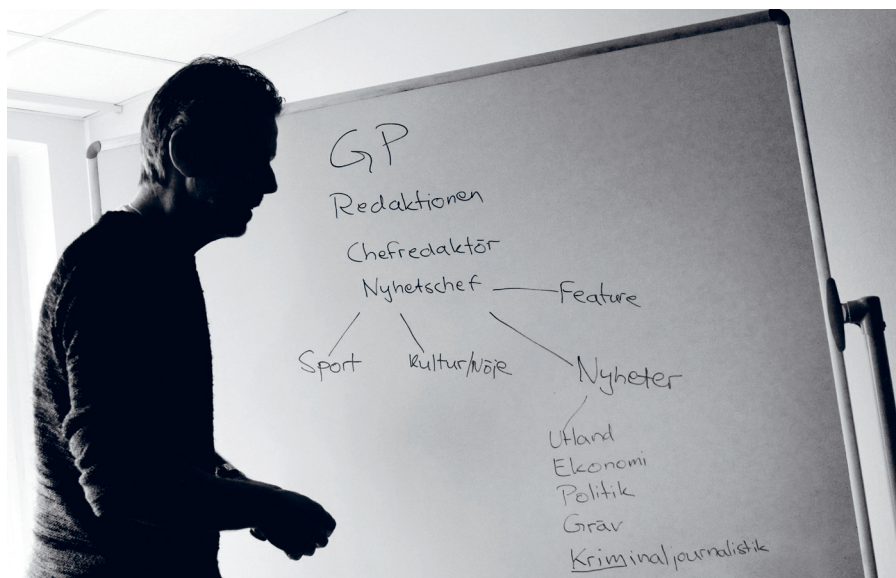
En viktig begränsning av yttrandefriheten är lagen om hets mot folkgrupp. I Sverige är det förbjudet att hota en folkgrupp. Med folkgrupp menas till exempel "turkar", "somalier" och "samer". De egenskaper hos en grupp som inte får behandlas negativt är ras, hudfärg, sexuell läggning, nationellt/etniskt ursprung och religiös tro.

Det är inte heller tillåtet att säga att en viss "ras" eller "folkgrupp" är bättre än andra. I Sverige är det också förbjudet att bära symboler som kan vara hets mot folkgrupp. Därför är det förbjudet att till exempel bära hakkors och andra nazistsymboler.

Källa: Amnesty's material "Ditt ord är fritt" och sida.se

Är nyheten sann eller falsk?

Världen&vi besökte nyhetstidningen Göteborgs-Posten. Nyhetschefen Anders Håkansson och politikreportern Arne Larsson gav redaktionsmedlemmarna en lektion i journalistik och källkritik.

Vad är det som blir en nyhet?

Händelser blir ofta en nyhet när något bryter mot det normala. Till exempel när bilarna kör ute på vägen så är det normalt. Men om bilarna krockar så är det inte normalt. Det kan också vara en strejk i hamnen, en skottlossning eller om politiker tar ett beslut som påverkar många människor.

Varför ska vi läsa GP?

Vi berättar om det som händer i Göteborg. Vilka artister som spelar, hur det gick i fotbollsmatchen, vilka skolor som är bra eller dåliga eller hur trafiken är. Vi hoppas att vi tar upp saker som de som bor i Göteborg och Väst-sverige är intresserade av. På debattsidorna kan läsarna skriva till oss och berätta om sina egna åsikter. Vi jobbar också mycket med att förstå vad de som är nyanlända i Sverige är intresserade av. Där har vi mycket att jobba på.

Hur vet ni vad som är sant?

Det är väldigt viktigt i dagens läge att kolla upp informationen vi får. Vi behöver mer än en källa. Som journalist är det extra viktigt att kontrollera om det som sägs eller skrivs är sant. Vi kan till exempel be att få se ett papper eller dokument från kommunen där det står vad som har beslutats. Har en person sagt eller sett något vill vi prata med och helst träffa personen. Ibland ringer människor till tidningen och tipsar om något. De kan vara anonyma vilket betyder att de inte behöver säga vad de heter. Då måste vi vara extra noga med att kolla upp vad tipsaren säger.

Är GP för eller emot olika personer eller partier?

På nyhetssidorna är vi alltid helt neutrala. Vi granskar

och kritiserar alla partier eller åsikter på samma sätt. Vilken åsikt en journalist har ska inte en läsare kunna förstå när de läser texten. Sen finns det en viktig skillnad och det är ledarsidan på sidan två. Där skriver personer om tidningens åsikter. Skribenterna där är liberala precis som ägarna av tidningen. Exempelvis är ledarskribenterna kritiska till den socialdemokratiska regeringen.

Vad är viktigt att tänka på när ni intervjuar en person?

Det viktigaste är att ställa öppna frågor. Alltså frågor som personen inte kan svara ja eller nej på. Vi ställer ofta frågor som börjar med varför eller hur känner du eller vad tycker du? Sådana frågor gör att personen får berätta själv. Det är också viktigt att inte ha bråttom när vi gör intervjun. Några intervjuer är enklare att göra, men vissa är svåra. Det kan vara så att en politiker har gjort ett allvarligt fel. Då är det såklart svårare att ställa frågor. Något kritiskt vi skriver i tidningen kan faktiskt göra så att vissa personer förlorar sitt jobb.

Intervju: Kiflom Ezra, Revan Mesto, Mohamed Mumin, Muhja Alsayrfy, sfi Odin och Patrick Sörquist, redaktör.
Foto: Amanuel Tedros, sfi Odin

LÄS FLER TEXTER FRÅN
SFI-ELEVER PÅ WEBBEN
www.varldenchvi.se

Tänk på vad du läser

Sociala medier är viktiga för oss. Där kan vi snabbt få information om vad som händer i världen. Det är också viktigt för människor att kunna hålla kontakten med varandra. I sociala medier finns det olika program och appar. Till exempel SVT Play, Sveriges Radio, Facebook, WhatsApp och Instagram. Journalister läser nyheter från olika länder hela tiden. På sociala medier finns det ibland nyheter som inte är sanna. Det kallas för fake news.

En gång såg jag på Facebook nyheter från Kenya. De skrev om Eritrea. Nyheten påstod att regeringen i Eritrea bestämt att man kunde vara gift med två kvinnor samtidigt. När jag såg detta ringde jag till min syster och frågade om det stämde. Sen berättade hon att det var falska nyheter. Jag skrattade för att jag inte förstod att det inte var sant. Man måste tänka noga när man tittar på eller läser nyheter. Vilken nyhet är sann? Vilken är inte sann? Alltså fake news. Ibland kan journalister också tro på falska nyheter.

Amanuel Tedros,
sfi Odin

NYA ORD

källkritik = tänka på var information kommer ifrån

händelse = något som händer eller har hänt

strejk = protestera mot något eller någon exempelvis på arbetet
skottlossning = skjuta med vapen
tipsaren = någon som ger information

skribenter = person som skriver till exempel en journalist

liberal = låter andra tycka som de vill

fake news = från engelska. Betyder falska nyheter, nyheter som inte är sanna

referens = person som berättar eller har information om någon

Grunder för källkritik

Vad är en källa?

En källa är texten, personen eller platsen där vi hämtar information om något. De brukar delas in i tre grupper:

- » **Skriftliga** – alla sorters texter
- » **Muntliga** – intervjuer och vittnesmål
- » **Materiella** – fysiska saker som säger något om vad som har hänt.

Alltså kan en person som sett något vara en källa. Även ett kvitto från en restaurang, ett inspelat samtal eller ett 5 000 år gammalt föremål kan vara en källa.

Viktigt att tänka på när du läser eller hör något: **Vem är det som säger vad och varför?**

Vem?

- » Vem har skrivit texten?
- » Hittar du en person, tidning eller organisation som skrivit det du läst?
- » Tror du att det finns någon annan källa som vet mer?

Vad?

- » Varifrån har den som skrivit texten fått sin fakta? Finns det referenser eller källförteckning?
- » Är informationen aktuell?
- » Jämför informationen med det du redan vet.

Varför?

- » Varför har texten eller hemsidan skrivits? För att informera, sälja, påverka eller underhålla?
- » Hur kan författarens eller organisationens tankar och åsikter påverka texten (till exempel politiska och religiösa)?
- » Vem är texten skriven för?

Ställ ofta frågan: Är det här sant? Kolla alltid upp fakta med minst en källa till!

Mer information: www.skolverket.se,
www.iis.se och www.statensmedierad.se

Han har en galen idé

Musik har alltid varit en del i Abdelnasers liv. Den har följt honom hela vägen från Syrien till Sverige. Nu vill han förverkliga sin dröm.

Abdelnaser Alhmad föddes i Duma nära Syriens huvudstad Damaskus. Han började spela violin när han var 15 år gammal. Att lära sig spela violin var svårt och tog mycket tid. Speciellt då han lärde sig spela på egen hand och inte gick i musikskola. Efter några år slutade han spela violin och köpte en oud istället. Det är en slags gitarr med elva strängar som är vanlig i arabisk musik.

”Min pappa älskade musik och spelade ofta sångerskorna Umm Khultum och Fairouz hemma. Vi hade ingen tv utan lyssnade mycket på musik istället”. Abdelnaser gillar lugn musik. Då kan han varva ner efter långa dagar i skolan eller på jobbet. Musiken har alltid varit en stor del av hans liv. Till och med på bröllopsnatten spelade han för sin fru.

I flera år arbetade Abdelnaser på Four Seasons Hotel i Damaskus. När hotellchefen skulle sluta spelade Abdelnaser på hans avskedsfest. Alla de 300 anställda var där. Han spelade en svår melodi som heter Rakset Ste som alla i Damaskus känner till. Det blev en fin överraskning.

2011 började kriget i Syrien. Han spelade då ofta med en kompis som var professionell musiker. Sångerna

handlade om att Syrien skulle bli fritt och att kriget skulle sluta. Till slut kunde Abdelnaser inte vara kvar i Syrien utan flydde till Sverige.

Här fortsätter han att spela musik. Varje lördag träffar han några kompisar och spelar arabisk musik. På söndagarna spelar han med sin kompis Andreas som är pianist. De träffas i Amhults kyrka i Torslanda och spelar bara svenska låtar.

Abdelnaser har en dröm om att spela med musiker från hela världen. Han vill att de gör en låt tillsammans. ”Kanske är det en galen idé. Vi skulle kunna spela nationalsången från varje land. Alla skulle spela en del var och sen sätter vi ihop delarna till en helhet. Det skulle vara fantastiskt!”.

Text och foto: Patrick Sörquist, redaktör

Namn: Khetam Youssef

Land: Syrien

Läser: sfi

Hur är yttrandefriheten i ditt hemland?

I mitt hemland kan vi inte säga vad vi vill. Det finns inte demokrati. Vi får inte prata om regeringen. Vi måste säga bra saker om de som bestämmer.

Är det skillnad i yttrandefrihet mellan Sverige och ditt hemland?

I Sverige är det bra och man kan säga vad man vill. Det finns också rättigheter för alla människor. I Syrien finns det mycket krig och nästan inga rättigheter.

Hur använder du sociala medier?

Jag läser nyheter på Facebook och Metro. Jag vet inte alltid om nyheten jag läser är sann.

Namn: Maryam Hoseini

Land: Iran

Läser: sfi

Hur är yttrandefriheten i ditt hemland?

Det finns inte mycket yttrandefrihet. Man kan inte välja sin religion och det är svårt att kritisera regeringen. Då kan man hamna i fängelse. Det beror lite på vilken kritik det är. Att kritisera presidenten går inte men att kritisera till exempel ekonomin kan fungera.

Är det skillnad i yttrandefrihet mellan Sverige och ditt hemland?

Det är stor skillnad. I Sverige kan man göra vad man vill. Jag känner mig fri här. Här respekterar människor varandra mer än i Iran.

Hur använder du sociala medier?

Jag lyssnar på radio och läser nyheter. Oftast gör jag det på min telefon.

Namn: Ali Ibrahim

Land: Eritrea

Läser: sfi

Hur är yttrandefriheten i ditt hemland?

I mitt hemland finns ingen yttrandefrihet. Det blev riktigt dåligt 2001 då Eritrea var i krig med Etiopien. De som skriver kritiskt sätts i fängelse. Det finns bara en tidning i mitt hemland och den styrs av regeringen. Det är likadant med radio och TV.

Är det skillnad i yttrandefrihet mellan Sverige och ditt hemland?

Det är mycket stor skillnad. I Sverige kan vi skriva vad som helst. Det kan de inte i Eritrea.

Hur använder du sociala medier?

Bara lite grann. Jag läser nyheter på 8sidor.se och Metro. Ibland också Aftonbladet då jag har den appen i min telefon.

Intervju: Kiflom Ezra, sfi Odin

Finansministerns besök

Den 13 november fick Odinskolan fint besök. Sveriges finansminister Magdalena Andersson pratade och svarade på elevernas frågor.

Hon berättade bland annat att många länder i Europa studerar hur Sverige och de nordiska länderna jobbar. De är extra intresserade av hur Sverige får människor i arbete. I många andra länder är det oftast kvinnor som tar hand om barn eller gamla föräldrar. Barnomsorgen och äldreomsorgen i Sverige gör att kvinnor kan jobba lika mycket som män. Detta är också bra för jämställdheten.

Det kom många bra frågor från eleverna och finansministern fick ibland kämpa för att hitta ett bra svar. Bland annat berättade hon att det är extra viktigt att veta sina rättigheter när man praktiserar eller jobbar. Ta hjälp av facket så att ni inte blir utnyttjade var ett råd hon gav.

Finansministern erkände också att regeringen måste bli bättre på att få ut nya svenskar i arbete. Att ta tillvara på till exempel kemilärare och sjuksköterskor som

kommer från andra länder. Det är brist på personer med de yrkena. Då måste de få möjlighet att lära sig svenska snabbt och börja jobba istället, berättade Magdalena Andersson.

Det byggs mycket nya bostäder i Göteborg men tyvärr är nya lägenheter väldigt dyra. Byggföretag kan få bidrag om de bygger lägenheter med billiga hyror. Vad som är en billig hyra berättade finansministern tyvärr inte. Efter nästan en timme avslutade Magdalena Andersson sitt besök med att ta selfies med flera av eleverna.

Bild: (c) Muhja Alsayry, privat

Människan är bror till människan

Bilder s 14: pexels.com

Ni kom alla från samma plats från början. Oavsett om ni tror eller inte tror på att Gud skapade er alla, så kommer sanningen aldrig att vara annorlunda. Vi har alla samma psykologiska komposition. Känslan av rädsla, av hat och av förälskelse. Känslan av behov, av brist och sorg, känslan av förolämpning och kränkning.

Ni känner alla att orden fastnar halvvägs när ni tar avsked av de ni

älskade. Ni har samlats i folk och stammar för att ni ska lära känna varandra. Inför sanningen är den av er den bäste, som använder sitt hjärta innan den dömer andra.

Lyssna på era hjärtslag, och ni kommer att inse att livet är minuter och sekunder. Sedan kommer ni inte hitta tid att hata någon. Öppna era stängda hjärtan, öppna era stängda ögon.

Ali Eido, Sfi Stockholm

Bra start ger bra framtid

Vissa skolor i Göteborg har speciella språklärare som undervisar på sfi. Då lär sig eleverna snabbt och kan få jobb eller läsa på universitetet. Jag tror att om starten är rätt så blir resultaten bra. Man får en bra start inför framtiden i Sverige.

Eiman Nouidr, sfi Odin

FRÅN REDAKTIONEN

Vad tycker du?

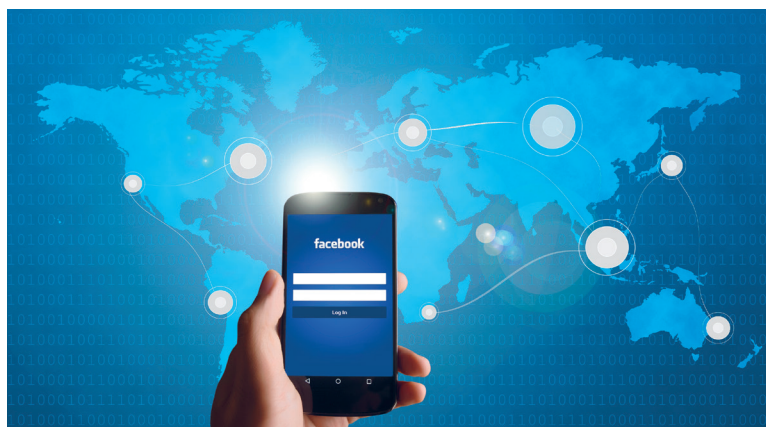
Vad tänker du? Håller du med eller inte? Skriv till Debatt! Skicka din text till: patrick.sorquist@abf.se

Sociala medier är kraftfulla

När jag flydde från Somalia till Etiopien förlorade jag kontakten med min mamma. Sista gången vi träffade varandra var i maj 2015. Jag visste inte om hon levde men jag hoppades att vi en dag skulle träffas igen. Jag letade länge efter henne. Jag gick till Röda Korset här i Göteborg och frågade fyra gånger efter min mammas namn. Men jag lyckades inte.

Sen tänkte jag att jag kunde använda sociala medier. Jag har 1 800 vänner på Facebook och tyckte det var en bra idé att försöka på det sättet. Jag beskrev min mamma och hade en bild på henne. Först var det svårt när alla människor frågade vad som hade hänt. Att förklara för alla var jobbigt för mig.

Efter ett tag var det en person som kände igen henne och hörde av sig. Min mamma var i Jemen och jag fick veta att hon levde. Nu bor hon i Saudiarabien. Jag insåg att jag själv kunde ta makten med hjälp av sociala medier.

Jag tycker det är viktigt att vi tänker på hur vi använder sociala medier. Det är vi själva som bestämmer om vi gör det på ett bra eller dåligt sätt.

Mohamed Mumin,
sfi Odin

Vi människor kan göra stora saker

Från Världen&vi nr2, 2017

Jag har läst förra numret av Världen&vi. De som skriver berättar bra och ger tips om att må bra. Att uttrycka känslor i både skrift och tal är den bästa psykologiska terapin.

El Sistema är ett bra alternativ för social integration och att dela erfarenheter. Små människor kan göra stora saker. Du måste bara tro på dig själv och jobba med det du är bra på. Följ dina drömmar och du kommer att nå dina mål!

Det finns också texter från elever som gör mig ledsen. Jag tycker att

må bra eller att vara glad är en attityd. Livet har mycket bra saker och saker som inte är bra. Det måste vi lära oss. Att arbeta är bra för att fokusera på andra saker.

Själv gillar jag att prata med människor som stimulerar min fantasi. Jag tycker att sorgsna texter inte ska vara mer än tio procent av tidningen. För mycket sådana texter kan ge negativ effekt.

Aroa Yagüe Munoz,
sfi Odin

Var stolt över dig själv

Svar på "Att lära känna sig själv" från Världen&vi nr2, 2017

Jag håller med Nevena i förra numret av Världen&vi. Att lära känna sig själv betyder att hitta sig själv och vara stolt över vem du är. Man kan säga att lära känna sig själv är det enda viktiga i våra liv.

Jag känner mig tom som ett skal som ser bra ut på utsidan. Men innerst inne finns ingenting. Bara ett mörker av oro. Jag vill bara känna mig som alla andra men hur jag än gör så förblir jag alltid mig själv.

Matin Rostam, sfi Odin

Vad är respekt?

För mig är respekt att kunna acceptera alla människor och bete sig trevligt mot alla. Man ska visa respekt för alla. För sitt barn och för gamla och unga. Alla människor har olika åsikter religioner, kulturer och erfarenheter. Men de som respekterar varandra på dessa grunder bygger ett starkt samhälle. När de respekterar varandra känner de sig friska och glada.

Respekt är också att vara vänlig och att skoja med andra människor.

Vi måste respektera våra klasskamrater, gamla människor och arbetskamrater.

Respekt innebär att tänka på hur någon annan känner. Det innebär också att behandla en annan människa på samma sätt som dig själv. Om vi respekterar varandra i hela livet blir Gud glad för oss.

Kiflom Ezra,
sfi Odin

Bild: (c) Patrick Sorquist

Musik är viktigt i mitt liv

Att lyssna på musik är viktigt för mig. Jag älskar lugn musik för att det är bra för hälsan och känslorna. I mitt hemland Marocko finns det många sorters musik till exempel rai, chaabi och andalosi. När jag hör musiken känner jag mig bekväm och avslappnad. Musik är positivt för känslorna. Musik spelar en stor roll för vårt liv särskilt när man är ledsen.

Laila Lachrach, sfi Odin

NYA ORD

komposition = hur man ordnar de olika delarna

förälskelse = när man plötsligt blir kär i någon

förolämpning = något som gör att man känner sig sårad

kränkning = vara mycket elak mot någon

beskriva = berätta hur något är eller ser ut

terapi = sätt att behandla sjukdomar genom samtal eller arbete

attityd = känsla som man har till något

stimulerande = något man trivs med

sorgsna = ledsen på ett stilla sätt

världen & vi

EN TIDNING AV OCH FÖR ELEVER MED SVENSKA SOM ANDRASPRÅK, NUMMER 3, DECEMBER 2017

TEMA: YTTRANDEFRIHET OCH KÄLLKRITIK

#metoo

– kvinnor världen över
vägrar vara tysta

"Vill du vara rättvis måste du gripa din son"

– Mohamed stod upp för en
fattig kvinna och hamnade i
fängelse

I dag är dagen för alla kvinnor, alla pojkar
och alla flickor som har höjt rösterna för
sina rättigheter.

Det finns hundratals människorättsaktivister
och socialarbetare som inte bara talar för
mänskliga rättigheter, utan kämpar för att
uppnå sina mål när det gäller utbildning, fred
och jämlikhet.

Tusentals människor har dödats av terro-
rister och miljontals har skadats. Jag är
bara en av dem. Så här står jag ... en flicka
bland många.

Jag talar - inte för mig själv, utan för
alla flickor och pojkar.

Jag höjer min röst - inte för att skrika,
utan så att de utan röst kan bli hörda.

De som har kämpat för sina rättigheter:

Sin rätt att leva i fred.
Sin rätt att bli behandlade med värdighet.
Sin rätt till jämlika möjligheter.
Sin rätt att få utbildning.

*I många länder censureras media och människors möjlighet att uttrycka
sig fritt. Texten är tagen från Malala Yousafzais tal i FN 2014. Hon blev
skjuten av talibaner när hon stod upp för flickors rätt till utbildning.*

Läs tidningen på webben
www.varldenochvi.se